

## สารบัญ

|                                                                                   | หน้า |
|-----------------------------------------------------------------------------------|------|
| บทคัดย่อ.....                                                                     | (1)  |
| กิตติกรรมประกาศ.....                                                              | (3)  |
| บทที่                                                                             |      |
| 1. บทนำ.....                                                                      | 1    |
| 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....                                           | 1    |
| 1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....                                                  | 8    |
| 1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....                                                        | 8    |
| 1.4 สมมุติฐานของการศึกษา.....                                                     | 9    |
| 1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....                                                       | 9    |
| 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....                                     | 10   |
| 2. แนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา .....                       | 11   |
| 2.1 พัฒนาการของแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา.....                | 11   |
| 2.1.1 ยุคโบราณ.....                                                               | 11   |
| 2.1.2 ยุคการศึกษาเรื่องเหยื่อวิทยา.....                                           | 12   |
| 2.1.3 ยุคการกลับมาของระบบการทดแทนความเสียหายแก่<br>ผู้เสียหายในคดีอาญาโดยรัฐ..... | 15   |
| 2.1.4 ยุคความสำคัญของผู้เสียหายในคดีอาญาระดับ<br>นานาชาติ.....                    | 17   |
| 2.2 มาตรฐานสากลเกี่ยวกับหลักประกันสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา.....                | 18   |

|                                                                                                                                                          |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 2.2.1 ปฏิญญาว่าด้วยหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก<br>ยุติธรรมแก่ผู้ได้รับความเสียหายจากอาชญากรรมและการใช้อำนาจ<br>โดยไม่ถูกต้อง ค.ศ. 1985..... | 18 |
| 2.2.2 แถลงการณ์ว่าด้วยสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมในกระบวนการ<br>ยุติธรรมทางอาญา โดยที่ประชุมยุโรปเพื่อการบริการเหยื่ออาชญากรรม<br>ค.ศ. 1996.....             | 21 |
| 3. ระบบการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรมในต่างประเทศ..                                                                              | 26 |
| 3.1 ระบบการคุ้มครองสิทธิ.....                                                                                                                            | 26 |
| 3.1.1 การช่วยเหลือ (Victim Assistance).....                                                                                                              | 27 |
| 3.1.2 การเยียวยา (Victim Remedies).....                                                                                                                  | 28 |
| 1) การชดเชยค่าเสียหายโดยผู้กระทำความผิด (Restitution).....                                                                                               | 28 |
| 2) การทดแทนความเสียหายโดยรัฐ<br>(State Compensation).....                                                                                                | 31 |
| 3.2 ประเทศญี่ปุ่น.....                                                                                                                                   | 32 |
| 3.2.1 การช่วยเหลือ (Victim assistance หรือ Victim support).....                                                                                          | 33 |
| 1) การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่อ<br>อาชญากรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.....                                                          | 33 |
| 2) การช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่อ<br>อาชญากรรมในด้านอื่น ๆ.....                                                                               | 35 |
| 3.2.2 การเยียวยา (Victim Remedies).....                                                                                                                  | 36 |
| 1) การชดเชยค่าเสียหายโดยผู้กระทำความผิด (Restitution).....                                                                                               | 36 |
| 2) การทดแทนความเสียหายโดยรัฐ<br>(State Compensation).....                                                                                                | 37 |
| 3.3 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....                                                                                                                              | 39 |
| 3.3.1 การช่วยเหลือ (Victim assistance ).....                                                                                                             | 45 |
| 1) การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่อ<br>อาชญากรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.....                                                          | 45 |

|                                                                                                                       |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 2) การช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่อ<br>อาชญากรรมในด้านอื่น ๆ.....                                            | 53 |
| 3.3.2 การเยียวยา (Victim Remedies).....                                                                               | 54 |
| 1) การชดใช้ค่าเสียหายโดยผู้กระทำความผิด (Restitution).....                                                            | 54 |
| 2) การทดแทนความเสียหายโดยรัฐ (State<br>Compensation).....                                                             | 57 |
| 4. ระบบการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาของไทยตามรัฐธรรมนูญ<br>แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 245..... | 63 |
| 4.1 ความเป็นมาของมาตรา 245.....                                                                                       | 63 |
| 1) หลักการของมาตรา 245.....                                                                                           | 66 |
| 2) สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาตามมาตรา 245.....                                                                       | 66 |
| ก. การช่วยเหลือ (Victim assistance).....                                                                              | 68 |
| 1) การคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมทาง<br>อาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ<br>อาญา.....                          | 68 |
| 2) การคุ้มครองสิทธิในฐานะพยาน.....                                                                                    | 70 |
| 3) การช่วยเหลือโดยระบบการให้ความคุ้มครอง<br>ทางสังคม.....                                                             | 76 |
| 4) การให้ความช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ.....                                                                               | 77 |
| ข. การเยียวยา (Victim Remedies).....                                                                                  | 77 |
| 1) การชดใช้ค่าเสียหายโดยผู้กระทำความผิด<br>(Restitution).....                                                         | 77 |
| 2) การทดแทนความเสียหายโดยรัฐ (State<br>Compensation).....                                                             | 81 |
| (1) พระราชบัญญัติค่าตอบแทน<br>ผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย<br>แก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544.....                | 81 |

|                                                                                                                                                          |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| (2) กฎหมายอื่น ๆ กฎกระทรวง<br>ระเบียบ หรือ มติคณะรัฐมนตรีที่<br>เกี่ยวข้อง.....                                                                          | 86  |
| (2.1) พระราชบัญญัติสงเคราะห์<br>ข้าราชการผู้ได้รับอันตราย หรือ<br>การเจ็บป่วยเพราะเหตุปฏิบัติ<br>ราชการ พ.ศ. 2546.....                                   | 86  |
| (2.2) พระราชบัญญัติสงเคราะห์<br>ผู้ประสบภัยเนื่องจากการ<br>ช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงาน<br>ของชาติ หรือการปฏิบัติตาม<br>หน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543..... | 87  |
| (2.3) โครงการเยียวยาเพื่อ<br>มหาชน.....                                                                                                                  | 88  |
| 4.2 วิเคราะห์ระบบการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีอาญาตามรัฐธรรมนูญ<br>แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 245.....                                   | 90  |
| 4.2.1 วิเคราะห์บทบัญญัติมาตรา 245.....                                                                                                                   | 91  |
| 4.2.2 วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของระบบการคุ้มครองสิทธิของ<br>ผู้เสียหายในคดีอาญาของไทยในปัจจุบัน.....                                                        | 96  |
| 4.2.3 วิเคราะห์ระบบการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาของ<br>ไทยในปัจจุบัน.....                                                                       | 100 |
| ก. การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาในกระบวนการ<br>ยุติธรรมทางอาญาของไทย.....                                                                       | 101 |
| 1) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....                                                                                                                  | 101 |
| 2) พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา<br>พ.ศ. 2546 .....                                                                                                 | 103 |
| ข. สิทธิที่จะได้รับการชดใช้เยียวยาโดยผู้กระทำผิดและ<br>โดยรัฐ .....                                                                                      | 103 |
| 1) สิทธิที่จะได้รับการชดใช้เยียวยาโดยผู้กระทำผิด.....                                                                                                    | 103 |

|                                                                                                                                                    |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 2) สิทธิที่จะได้รับการทดแทนความเสียหายโดยรัฐ.....                                                                                                  | 106 |
| (1) พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย<br>และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน<br>คดีอาญา พ.ศ. 2544.....                                               | 106 |
| (2) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ ข้าราชการ<br>ผู้ได้รับอันตรายหรือการเจ็บป่วยเพราะเหตุ<br>ปฏิบัติราชการ พ.ศ. 2546.....                                   | 109 |
| (3) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัย<br>เนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงาน<br>ของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่<br>มนุษยธรรม พ.ศ. 2543..... | 109 |
| (4) โครงการเยียวยาเพื่อนพ้อง.....                                                                                                                  | 109 |
| 4.2.4 สิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือ (Victim assistance).....                                                                                        | 110 |
| 5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....                                                                                                                        | 111 |
| 5.1 บทสรุป.....                                                                                                                                    | 111 |
| 5.2 ข้อเสนอแนะ.....                                                                                                                                | 113 |
| ภาคผนวก                                                                                                                                            |     |
| ก. Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and<br>Abuse of Power, 1985.....                                                | 117 |
| ข. Statement of Victims' Rights In the Process of Criminal Justice (1996) :<br>The European Forum for Victim Services.....                         | 125 |
| ค. พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน<br>คดีอาญา พ.ศ. 2544.....                                                   | 132 |
| ง. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหาย<br>และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2546.....             | 143 |
| จ. แบบคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา.....                                                                                                     | 147 |

|                      |     |
|----------------------|-----|
| บรรณานุกรม.....      | 149 |
| ประวัติการศึกษา..... | 155 |